

International Organisation for Economic and
Social Development through Cooperation
www.fidesco.org

Marco van Zwetselaar, Marieke Dekker en hun zes kinderen verhuisden in 2012 naar Tanzania. In de jaren sindsdien hebben ze als neuroloog en bio-informaticus bijgedragen aan betere patiëntenzorg en de ontwikkeling van de medische wetenschap in Tanzania. Financiële steun aan het "Tanzania Project" van FIDESCO maakt dit al meer dan dertien jaar mogelijk. Jouw gift maakt dat we dit werk kunnen voortzetten.

Marco van Zwetselaar, Marieke Dekker and their six children have lived in Tanzania since 2012. They work in a hospital as a neurologist and a bioinformatician. Financial support to FIDESCO's "Tanzania Project" has been indispensable for making this possible. Your continued support is much appreciated.

December 2025

Beste dames en heren, oud en jong, groot en klein, ver en dichtbij,

Ik vind het fijn om na te denken over een bepaald thema, erover te schrijven en dan alle dwarsverbanden en anekdotes uit ons leven hier aan elkaar te verbinden – dat hebben jullie na ruim tien jaar nieuwsbrieven inmiddels wel kunnen merken.

Deze brief beginnen we al in november omdat we ons in een onrustige periode bevinden na de verkiezingen in het land. Het internet werd namelijk een week lang gewoon helemaal afgesloten voor de 62 miljoen inwoners van dit land, en dat betekende veel angst en onrust voor familie en vrienden (ik zat net in Nederland en kon vijf dagen lang niemand bereiken). Maar het was het ergst omdat de regering hiermee wilde verhullen dat er op grote schaal mensen afgeslacht werden. In Moshi werden er op straat schoten gehoord, kon Marco nergens meer tanken en moesten de noodvoorraden worden aangebroken omdat de winkels gesloten waren en iedereen werd geadviseerd om binnen te blijven.

Hugo liep stage op de eerste hulp van het ziekenhuis en zag tientallen mensen met verwondingen binnenkomen, ook met schotwonden. Aangezien dit land zo arm is dat men behalve een kapmes voor de landbewerking geen wapens heeft – met uitzondering van rijkere mensen en park-rangers of jagers – zijn schotwonden vrijwel zeker van overheidstroepen.

Een reclamebord buiten het vliegveld in Tanzania. Wat je van ver haalt is lekker. Waarom doe je je vrouw geen pretpakket aan diagnostiek met vlucht naar India cadeau?

Er werd geschoten op protesterende jongeren, maar ook op volstrekt onschuldige mensen die op straat voorbij liepen of in een barretje televisie zaten te kijken. Omdat er voor 9 december, de verjaardag van mijn vader maar ook de nationale onafhankelijkheidsdag van Tanzania, alweer dit soort demonstraties zijn aangekondigd, moeten we dus op allerlei vlakken vooruit werken. We weten niet wat er gaat gebeuren en of het internet alweer wordt afgesloten.

Elke dag werken met beperkte middelen slijpt je blik op wat er teveel en tekort is in de wereld, met name natuurlijk van de gezondheidszorg, maar ook van kleine dingen in het dagelijks leven.

Het gras is altijd groener aan de andere kant van de grens: vers aangekomen uit Moshi geeft mij zoiets toch een kleine cultuurschok: Het eerste billboard dat je tegenkomt als je het vliegveld in Dar es Salaam uitrijdt: drukke aanprijzing van Indiase gezondheidszorg die beter is – maar ook bekend staat om het uitbuiten van Afrikaanse patiënten. Het ziet eruit als een opportunistische menukaart.

In de taal van Oost-Afrika, Swahili, is goedkoop en makkelijk één en hetzelfde woord (rahisi).

Na een poli op een donderdagochtend weet ik dat weer te illustreren met droevig stemmende voorbeelden uit de klinische praktijk van de kinderneurologie.

Ik zag een vader en moeder die voor het eerst een medisch specialist opgezocht hadden voor hun kind – en ze wonen hier nog geen kilometer vandaan. Het zien van beide ouders die hun tijd en geld opofferen om met hun zieke kind naar het ziekenhuis te gaan, is uitzonderlijk, maar als vader ook mee is is dat helaas vaak wel vanwege een ziek jongetje, en minder vanwege een ziek meisje. Elk geslacht heeft zijn plek in deze samenleving en de vrouwen hier bungelen er in allerlei aspecten een beetje bij (misschien geldt dat ook wel voor die vrouw aan de top en heeft ze daarom zo veel geweld laten gebruiken terwijl ze zelf haar handen schoon hield en beweerde dat het allemaal opruiende buitenlanders waren).

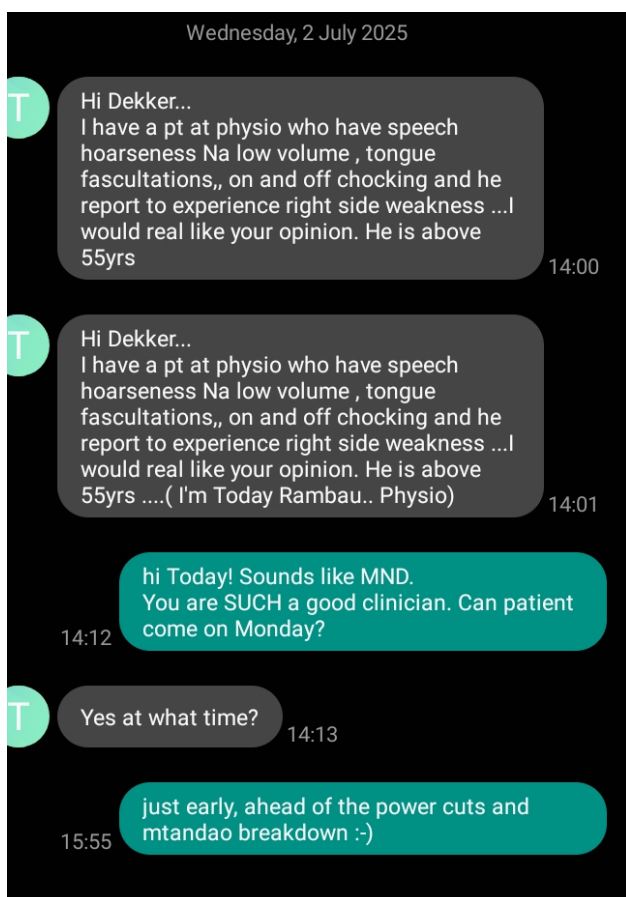
Hij was 9 jaar oud, had ernstig zuurstofgebrek opgelopen bij de geboorte en had al jaren doorbraakepilepsie, eigenlijk vanaf dag 0 van zijn leven, die behandeld werd met fenobarbital in een meer dan volwassen dosering. Ze hadden ooit wel een fysiotherapieprogramma gedaan voor het jongetje maar het missen van werk en de reis er naartoe (allemaal binnen de stad) was gewoon te duur. Fenobarbital werd 113 jaar geleden ontwikkeld en is nog steeds het meest gebruikte en goedkoopste epilepsiemedicijn ter wereld (een volwassen dosis voor 23 dollar per jaar is een fractie van de huidige generatie anti-epileptica die tot duizenden euro's per jaar kunnen kosten.) Omdat er niemand genoeg af wist van de medicatie werd er alleen maar een hogere dosering gegeven. Het resultaat was een tweemaal volwassen dosis in dit ondervoede, 9 jarige lijfje (mijn stelregel is dat als een jonge patiënt ongeveer evenveel weegt als zijn leeftijd, het goed mis is). En ja, hij woog 9 kilo.

Maar stel je toch eens voor, die roze wolk die overschaduw wordt door een donkere onweerswolk: je eerste kind wordt geboren (zuurstofgebrek bij de geboorte komt het meeste voor bij de eerstgeborene) en als er iets mis gaat verwacht je in Nederland dat alles uit de kast getrokken wordt om het probleem op te lossen, ambulancezorg, intensive care, een lange multidisciplinaire revalidatie en het Nederlandse 'rugzakje' met levenslange zorgsubsidie als het onverhoopt toch tot restverschijnselen leidt.

Dit soort ongelukken zijn hier een regelrechte ramp omdat bijna iedereen, 92%, niet is verzekerd (weliswaar ligt dat percentage iets anders in ons, vrij dure, academische ziekenhuis, dat niet helemaal de werkelijkheid van het land weerspiegelt). Alles kost dan teveel geld, het kind en de moeder kunnen een leven van lijden, lasten en stigma tegemoet zien. Daar bovenop is er gewoon niet genoeg kennis over de 'basics' van cerebraal palsy waarmee ik mijn donderdagen en mijn dagelijkse afdelingsvisites vul. Als het nog niet duidelijk was of men zich blijft afvragen waarom ik nog niet weg ben uit deze moeilijke werk- en leefsituatie: het zijn dit soort kinderen

en hun ouders die voortdurend de boot missen hier. Geen diagnostiek, geen geld voor goede behandelingen en als die er wel is, dan vaak niet levenslang zoals bij dit kind het geval zal zijn. Al is dat leven waarschijnlijk niet eens zo lang.

Als voorbeeld hoe taken en rollen hier wat losser omschreven zijn dan in Nederland: een sms-wisseling tussen één van onze fysiotherapeuten (die 3 jaar opleiding hebben, een hongerloontje verdienen en zich vervolgens eigenlijk alles zelf moeten aanleren). In ons ziekenhuis is een consult fysiotherapie veel goedkoper dan een consult medisch specialist (rahisi dus: goedkoper, makkelijker ook met een kortere wachttijd en meer ruimte in de oefenzaal). Deze fysiotherapeut heeft zo'n talent in de neurologie dat hij aan de lopende band met patiënten komt, inclusief zijn diagnose – en die is meestal correct.

WhatsApp met de fysiotherapeut die neuroloog zou kunnen zijn ("mtandao" betekent "internet")

Het betekent dat veel neurologiepatiënten die het allemaal eigenlijk niet kunnen betalen dan maar een fysiotherapieconsult kiezen, zich

onbewust van het geluk dat ze hebben als ze door deze fysiotherapeut gezien worden (die bijverdient door op zijn vrije dagen met een rasta-band door Noord Tanzania te toeren). En als hij belt of schrijft, gaan wij altijd even kijken op zijn afdeling zodat de patiënt niet nog een consult hoeft te betalen.

"De enige band uit Sri Lanka waarop heel Afrika vertrouwt"

Ook de verwijzingen naar kwaliteit zijn anders. Wat je van ver haalt is lekker, en dat geldt hier voor regio's die je je niet meteen zult voorstellen in Nederland.

Bijvoorbeeld kleding uit Egypte (dat weliswaar beroemd is om zijn katoen, maar wat er hier wordt aangeboden, is meer synthetische islamitische mode), medicijnen uit India, en banden uit Sri Lanka zoals ik gisteren bij onze fietsenmaker Elibariki aangeplakt zag.

De hergebruikcultuur

Alles blijven gebruiken tot het ongeveer oplost. We hebben deze gewoonte naadloos (letterlijk) overgenomen van ons gastland. Marco en ik dragen alles op van onze familie en vrienden en tegenwoordig geven onze kinderen hun meerdehandse kleding ook maar aan pa en ma, want die zijn niet kieskeurig. Afgezien van deze zomer, toen de kinderen na ruim 1.5 jaar bijna allemaal weer in Moshi waren en we krom hebben gelegen voor de tickets, hebben we een bijzonder kleine 'carbon footprint'. Het huis dat

alleen koud water heeft, draagt daar ook aan bij. We verbruiken een fractie van de stroom van een huishouden in Nederland.

Ik geloof dat de bespaarde kosten op een warmwaterboiler ongeveer een kwart van mijn maandloon waren, en of dat nu veel zegt over de kostenbesparing, mijn maandloon of allebei laten we maar even in het midden!

Afval wordt hier ook aan de ene kant pijnlijk vaak de vrije hand gegeven zodat je weet dat je een dorpje nadert omdat het plastic in de doornstruiken geleidelijk toeneemt (al is de introductie van een soort gewezen zakjes in plaats van plastic wel zichtbaar gunstig geweest, is het alternatief ook niet onverdeeld gunstig. Het maakt wel veel bewuster over plastic-vervuiling al zijn de kleine limonadeflesjes die echt onverwoestbaar zijn en niet biodegradabel, en gewetenloze dumps van naalden en glazen ampullen op landweggetjes waar kinderen langs naar school lopen eigenlijk net zo erg.

Soms ruim ik een stuk pad op, gewoon omdat ik het niet meer kan uitstaan op mijn dagelijkse wandeling vanuit huis naar het ziekenhuis en terug. Een scherpe tak en prikken maar, de boeren die het land bebouwen en de geitenhoeders die ik elke dag tegenkom, kennen de vuilnisdokter inmiddels! Maar iets uithalen doet het natuurlijk niet echt. Een aantal maanden later ligt het er weer. Ach ja, zo is dat met allerlei andere dingen ook, je moet maar hopen dat er iets positiefs van blijft hangen: neurologie-onderwijs, United World College idealen ... alles.

Roeien met de riemen die je hebt

Toch zijn er zo veel aspecten van het leven hier waarin we in Nederland misschien een voorbeeld of inspiratie kunnen zien. In ons nogal krakemikkige ziekenhuisinformatiesysteem laat het elektronisch patiëntendossier aan de rechterkant een kolom zien waarin de kosten van wat je aanvraagt bijgehouden worden en je zo kunt zien of wat je de patiënt laat doen wel betaalbaar is.

Langs de snelweg naar de kust zagen we dit achter een grote baobab: een dump van antibiotica-ampullen

Misschien dat we in Nederland binnenkort ook die kant opgaan. Voor de verzekerde patiënt worden er op basis van deze kolom allerlei obstakels opgeworpen die onze poli's nog langer maken dan ze al zijn (vandaag zagen we maar 54 patiënten, dat was dus makkelijk: vorige week meer dan 70). Zo kan een specialist (ik, mijn collega William heeft het op zijn bijna 80e opgegeven om te gaan zitten typen bij het zien van een patiënt, en gaat er vanuit dat ik dat dan wel doe: het is in ieder geval ten gunste van mijn typesnelheid gebleken!) alleen maar hersenscans aanvragen, en dat is niet alleen inloggen voor elke patiënt maar ook nog een kleine samenvatting toevoegen en erna alles ook nog een keer op papier. Het is puur een ontmoedigingsbeleid voor een nationaal verzekeringsprogramma dat allang failliet is.

Een andere grappige anekdote is de tas prachtige polsxtensie-spalken die ik kreeg voor mijn zeldzame Carpaal Tunnel Syndroom-patiënten. Bij deze aandoening heeft de zenuw onderin de pols weinig ruimte en dat kan tintelingen of pijn geven

en in het ergste geval zwakte en verdunning van de handspieren. Met het 's nachts dragen van zo'n spalkje krijgt de hand wat meer ruimte in een anders soms wat benarde slaaphouding. Nu zien we deze aandoening niet vaak, terwijl ik in Nederland – als invaller begiftigd met het saaiste en minst aantrekkelijke werk, waar ik helemaal geen moeite mee heb, ik geniet van het werken in een high resource omgeving! – hele dagen kan vullen met het onderzoeken, doormeten en behandelen van deze patiënten.

Het is hier zeldzaam en dat komt omdat het een aandoening is 'waarmee men kan leven' en die dus vaak niet gemeld wordt. Het is er wel degelijk maar men komt er niet mee naar het ziekenhuis. Als ik het al zie, is het vaak niet erg ernstig. Een eerste stap kan zijn een spalk, en die zijn vrij duur. Schaarste maakt alles duurder. Die spalken vallen ook niet onder deze vermaledijde verzekeringspolis. Dus iedereen moet er eentje gaan betalen: ik was blij met mijn zak vol met spalken zodat ik op mijn beurt de patiënten weer kon blij maken!

Ik keek tijdens een drukke poli voor een lieve oudere dame met bilateraal CTS eindelijk eens echt goed in de zak met mooie pakjes en ... er zaten prachtige gloednieuwe spalken in, maar alleen maar linkerkanten! Linkerpolsekstensie-spalken – want de wereld is rechtshandig. En rechts was vast opgebruikt in Nederland. Dus waren de linkerkanten over, en via een goedbedoelende donor naar Tanzania gekomen. Men moet een gegeven paard niet in de mond kijken, maar ik kon de patiënte dus half blij maken. Linkszijdig blij! Voor rechts moet ze er toch nog eentje kopen.

Steven (16)

Beste alle lezers van deze stukjes, we hebben best een spannende tijd gehad met de verkiezingen waarmee de Tanzanianen en dan vooral de jonge mensen het niet eens waren. We konden een week lang niet naar school en het internet was een week helemaal afgesloten. Op school hadden we het op zich best heel gezellig met sporten en gewoon met elkaar praten, maar de reden was niet zo leuk.

Hugo werkte op de eerste hulp van het ziekenhuis en zag heel veel gewonde mensen binnenkomen, ook vanuit Arusha waar het nog veel onrustiger was dan in Moshi. Het is ook een grotere stad: Moshi is de 10e stad van het land en Arusha de derde.

Nu is het nog steeds moeilijk om video's en plaatjes te zien, die komen gewoon niet door over het internet. Maar het is ook nog niet afgelopen en daarom moeten we nu ook sneller een stukje schrijven, omdat ze bang zijn dat alles opnieuw gaat gebeuren met de aangekondigde protesten.

Steven (in het roze shirt) met het winnende Ultimate Frisbee team

Dit weekend hadden we een sportweekend met wel 10 scholen op de campus en we hebben de cup gewonnen! Het waren spannende wedstrijden en ze begonnen al om 7 uur 's ochtends vanwege de hitte. Ik scoorde het winnende punt voor ultimate frisbee, dat was echt heel leuk. Op de foto sta ik in het roze T-shirt.

Vicky (14)

Hallo lieve allemaal,

Ik heb verschrikkelijk veel spierpijn van ons toernooi want ik deed er allerlei sporten door elkaar heen. Maar het ging heel goed. Ik heb gewonnen met frisbee maar dat schrijft Steven nu al op dus dat hoef ik niet meer te doen. Verder ben ik vijfde geworden met cross country ("veldloop" heet dat volgens mij in Nederland) en

daar ben ik best trots op. Het was voor mensen onder de 19 en de eerste drie meisjes zijn Maasai en die zijn heel fit, want die rennen soms elke dag grote stukken door de savanne naar school. Het vierde meisje was ook een goede en lange sporter uit Tanzania. En ik ben ook nog maar 14, dus ik vond dat best cool.

Vicky aan de bal bij een van de andere wedstrijden tijdens het toernooi

Maar gisteren had ik dus zo'n spierpijn dat ik mij door de anderen op rolschaatsen door het huis liet duwen zodat ik me zo min mogelijk hoefde te bewegen!

Marco

Ik schrijf dit op onafhankelijkheidsdag, de dag dat Tanzania viert dat het in 1961 onafhankelijk werd van Groot Brittannië. Normaal gesproken is dit een uitbundige dag, en kan je de feestelijkheden tot diep in de nacht in onze – in theorie rustige – wijk horen. Ik zeg “in theorie” omdat de wijk in de afgelopen jaren ‘verrijkt’ is met de meest lawaaiige bar-discotheken van de stad. Die blazen hun herrie vooral naar het nabijgelegen KCMC ziekenhuis, maar ook diep de wijk in. Wij wonen zeker een kilometer van de bars vandaan, maar als je in acht neemt dat het leven (en dus ook het bar-leven) zich hier vooral buiten afspeelt en dat Tanzaniaanse DJs hun luidsprekers altijd op standje “permanent gehoorverlies” zetten (zelfs als er maar twee mensen aanwezig zijn, wat vaak het geval is), dan begrijp je dat wij er ook last van hebben.

Mag dat zomaar? Nee. De wijk is een woonwijk waar horeca niet toegestaan is, en bovendien zijn

lawaaiige activiteiten van welke aard dan ook niet toegestaan binnen een straal van een kilometer om het ziekenhuis. Na klachten van de omwonenden onderzocht de gemeente het geluidsniveau en kwam, tot niemands verrassing, met een decibelwaarde waarbij een baby nog rustig kan doorslapen. Een vriend die de meting zag gebeuren zei dat de geluidsambtenaar steeds verder van de bar af liep, tot hij op 80 meter tevreden met zijn mobiel een foto nam van de decibelmeter.

De politieagenten die daarna werden gestuurd om toezicht te houden, zag men al snel gezellig aan de bar zitten, met ongetwijfeld ook wat inconveniëntietoeslag toegestopt. Van de gemeente zou het in ieder geval niet komen. De advocaat uit Arusha die door de omwonenden zou worden ingehuurd had er een hard hoofd in: “Procederen heeft geen zin. Zonder geld ga je hier niks bereiken; in dit stadje houden ambtenaren, rechters en zakenlui elkaar de hand boven het hoofd. Wie de macht heeft, krijgt het geld, en wie het geld heeft, heeft de macht”.

De klok die Ida tien jaar geleden maakte met een van de muggenjagende gekko's in onze huiskamer

Het is triest maar helaas gaat het hier zo: alles draait op omkoperij. Zelfs bij de vuilnisdienst, zo hoorde ik laatst. Door sommige delen van Moshi rijden grote vuilniswagens, gedoneerd door de Japanse overheid. Ze zijn herkenbaar aan een

luidspreker die hard "Toa taka taka! Toa taka taka!" herhaalt: breng je afval buiten! Het klinkt heel grappig en is ook best handig, want wanneer ze voorbijkomen is niet erg voorspelbaar. Wij hebben een wat makkelijker oplossing gevonden en brengen ons afval zelf naar de container van KCMC op Doctor's Compound.

Onaangetast sinds vorige eeuw, de bibliotheek van het Nationaal Veterinair Lab in Malawi

Maar bij kennissen van ons kwam dus ineens de ophaaldienst niet meer langs. Dat is niet per se verwonderlijk, want ook vuilniswagens gaan wel eens stuk. Maar toen ze een week later de vuilniswagen hun straat voorbij zagen rijden, schoten ze de vuilnis mannen aan. Ze legden uit dat ze al jaren hun betaling bij de gemeente deden en er nog nooit problemen waren, dus waarom nu ineens niet meer? Het antwoord van de chauffeur? Als je ons nou wat geld geeft elke week, dan rijden we ook weer door jouw straat.

Nog één voorbeeld dat de greep van corruptie pijnlijk duidelijk maakt. Terwijl onze (weliswaar luidruchtige) wijk zelden last heeft van straatcriminaliteit, zijn er soms oplevingen. Zo waren er een maand geleden ineens twee overvallen van toeristen, die 's avonds vanuit een restaurant naar hun hotel liepen. In beide gevallen door een tweetal jongens op een motor, gewapend met een 'panga', een groot hakmes. Niet lang daarna was er ook een tweede motorpaar actief (typisch voor Tanzaniaans ondernemerschap: precies hetzelfde gaan doen als een ander). Eén van de wijkbewoners zette een WhatsApp groep op en schakelde de politie in. Het eerste waar die om vroeg was ... natuurlijk, "een kleine bijdrage".

Het zei gezegd dat het daarna niet lang duurde tot de overvallen ophielden. De restaurant-eigenaar zal geheid een mooie bijdrage hebben geleverd en voor de anderen in de WhatsApp groep waren de bedragen waarschijnlijk ook geen rib uit het lijf (ik weiger uit principe), maar het feit *dat* dit gebeurt is wel een duidelijk teken van het faillissement van je samenleving.

Lieve lezer, ik had u nog veel te vertellen vandaag: dat het deze onafhankelijkheidsdag juist ijszingwekkend stil is, en wel omdat het regime de bevolking heeft "aangeraden" om thuis te blijven. Met de slachtpartij door dat regime een maand geleden vers in het geheugen (geschatte dodental tussen 500 en 3000 personen) is het niet verwonderlijk dat iedereen dat ook angstvallig doet. En zo 'viert' het land met 64 jaar onafhankelijkheid van de Britten, ook 64 jaar bewind van dezelfde partij die indertijd de alleenheerschappij overnam van de koloniale heerser.

Maar om toch op een minder treurige noot te eindigen: de bibliotheek van het Nationaal Veterinair lab in Lilongwe (foto links) is zó mooi ontworpen. Hij voelt als een klein zen-tempeltje wanneer je naar binnen loopt. De bibliotheek is al lang niet meer in gebruik, maar de ruimte wordt in stand gehouden zoals hij in de jaren '70 is gebouwd. Behoud het goede!

Voor het oudste en architectonisch mooiste laboratorium van Afrika: Institut Pasteur in Dakar

Jubileumboek!

Ben je geïnteresseerd in het gebundelde jubileumboek?
Stuur een emailtje naar jubileumboek@zwets.com en we laten je weten wat het gaat kosten!

**Dankzij jullie giften aan FIDESCO kunnen wij dit blijven doen.
Een donatie o.v.v. "Tanzania" komt ons project regelrecht ten goede.
Er blijft niets aan de strijkstok hangen, behalve de druk- en verzendkosten van deze nieuwsbrief!**

FIDESCO is een internationale katholieke NGO (niet-gouvernementele organisatie) die zich al meer dan 34 jaar succesvol richt op kleinschalige uitzendingen.

FIDESCO zendt vrijwilligers uit om hun professionele kwaliteiten in te zetten voor mensen die het echt nodig hebben. De uitzendingen duren één of twee jaar. Je krijgt tevoren een training en wordt tijdens de uitzending begeleid vanuit Europa. Voor informatie bel 06 - 33 05 61 82 of stuur een e-mail naar info@fidesco.nl

FIDESCO is een ANBI. Donaties zijn fiscaal aftrekbaar.

Bijdragen kan op deze manieren:

1. Een storting op rekening NL53 ABNA 0566 0142 97 van Stichting FIDESCO Nederland in Venlo o.v.v. "Tanzania".
2. Betaling via Tikkie op www.fidesco.nl.

Als tegenprestatie houden wij een blog bij op www.zwets.com, en ontvang jij periodiek deze nieuwsbrief. De nieuwsbrieven die we sinds onze aankomst hebben geschreven, zijn ook op onze site te vinden.

